

خطاهای شایع در مرحله بازخوانی نسخه قبل از چاپ مقاله

Common Errors in Proof Stage

محسن رضائیان^۱

M. Rezaeian

همان‌طور که در سخن سردبیری شماره پاییز سال ۱۳۸۹ مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان به آن اشاره گردید، آخرین مرحله قبل از چاپ یک مقاله علمی، مطالعه و تأیید نسخه قبل از چاپ (Proof) مقاله می‌باشد که در فاصله زمان کوتاهی قبل از چاپ مجله در اختیار نویسندگان مقاله قرار می‌گیرد [۱]. در این مرحله، از نویسنده مسئول مقاله درخواست می‌گردد که در بازه زمانی نسبتاً کوتاهی، که معمولاً ۴۸ تا ۷۲ ساعت را در بر می‌گیرد، مقاله را به دقت مطالعه نموده و ابتدا به سؤالات احتمالی ویراستار مجله پاسخ داده و سپس هرگونه خطای موجود در مقاله را شناسایی نموده و گزارش دهد.

اگر چه این مرحله از اهمیت به سزایی برخوردار بوده و در صورت تأیید نویسنده مسئول، مقاله به همان شکل تأیید شده به زیور طبع آراسته خواهد گردید، با این وجود، شواهد نشان می‌دهند که نویسندگان مسئول مقالات در این مرحله دچار خطاهای شایعی می‌گردند [۲]. این خطاها نه تنها ممکن است که مدت زمان تخصیص یافته به این مرحله را طولانی نمایند، بلکه گاهی اوقات سبب خواهند شد که مقاله همراه با اغلاط از نظر دور مانده به زیور طبع آراسته گردد.

هدف از نگارش این سخن سردبیری، آشنایی همکاران فرهیخته مجله دانشگاه به ویژه نویسندگان و خوانندگان محترم با انواع خطاهای شایعی می‌باشد که ممکن است نویسندگان در این مرحله مرتکب آن گردند.

۱. یکی از خطاهای متداول در این مرحله آن است که نویسنده مسئول به سؤالات ویراستار مقاله پاسخ نداده و یا پاسخ ناقص ارائه نماید. نویسندگان محترم باید به این نکته توجه داشته باشند که در این مرحله، ارائه پاسخ صحیح و دقیق به سؤالات ویراستاران علمی- ادبی مجله از اهمیت شایان توجهی برخوردار می‌باشد. اصولاً، نقش ویراستاران علمی- ادبی مجلات آن است که به قابلیت خواندن مقاله بیفزایند. بنابراین، آن‌ها ممکن است به منظور افزایش این قابلیت، سؤالات گوناگونی را از نویسنده مسئول مقاله به عمل آورند که ارائه پاسخ کامل، صحیح و دقیق به آن‌ها کاملاً ضروری است.

۲. از دیگر خطاهای شایع آن است که نویسندگان مسئول مقاله، تنها به ارائه پاسخ به سؤالات احتمالی ویراستاران علمی- ادبی مقاله، اکتفا کرده و از مطالعه دقیق مقاله خود قبل از چاپ اجتناب نمایند. بازخوانی دقیق تمام مقاله از عنوان تا پایان منابع مقاله وظیفه نویسنده مسئول می‌باشد. این نکته از آن جهت اهمیت دارد که در مرحله ویراستاری و فورمت نمودن

۱- دانشیار گروه آموزشی پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

تلفن: ۰۳۹۱-۵۲۳۴۰۰۳، دورنگار: ۰۳۹۱-۵۲۲۵۲۰۹، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk

مقاله، گاهی اوقات ممکن است که به طور کاملاً سهوی، خطاهایی در متن مقاله رخ دهد که تنها نویسنده مسئول با بازخوانی دقیق مقاله به آنها پی خواهد برد. همچنین گاهی اوقات ممکن است خطاهای کوچکی در متن مقاله اولیه وجود داشته که تا این مرحله از چشم نویسندگان، داوران و ویراستاران پوشیده مانده باشد. این مرحله فرصت مغتنمی را فراهم می‌آورد که چنین خطاهایی نیز مورد شناسایی و تصحیح قرار گیرند.

۳. سومین خطای شایع آن است که نویسنده مسئول در این مرحله درخواست انجام تغییرات اساسی در متن مقاله خود بنماید. برای نمونه، اخیراً نویسنده مسئول یک مقاله پذیرفته شده در مجله دانشگاه، در پاسخ به سؤال ویراستار علمی-ادبی مجله که در خصوص یکی از نمودارهای مقاله وی به عمل آمده بود، درخواست کرده بود که نمودار موجود در مقاله با یک جدول جا به جا گردد. همچنین، وی توضیحات بیشتری در خصوص جدول جایگزین شده در متن مقاله ارائه نموده بود. نویسندگان محترم باید توجه داشته باشند که در این مرحله، به هیچ وجه انجام اصلاحات اساسی امکان‌پذیر نمی‌باشد، چرا که با انجام اصلاحات اساسی یک مقاله در این مرحله، صفحه‌بندی و آرایش (Layout) تمامی مجله دستخوش تغییر خواهد شد.

۴. یکی دیگر از خطاهای شایع آن است که در این مرحله، نویسندگان مسئول مقالات درخواست تغییر در اسامی نویسندگان یک مقاله را نمایند. این درخواست ممکن است در قالب حذف نام یک نویسنده یا اضافه کردن نام یک نویسنده دیگر باشد. در هر صورت، ارائه چنین درخواستی در این مرحله نه تنها مبین آن است که نویسنده مسئول مقاله از ابتدا رعایت اصول اساسی در ارائه اسامی نویسندگان مقاله را ننموده است، بلکه این درخواست منجر به خارج شدن موقتی یا دائم مقاله از فرآیند چاپ نیز خواهد گردید تا مشکل پیش آمده مرتفع گردد.

۵. بالاخره، آخرین خطای شایع در این مرحله آن است که نویسندگان مسئول مقالات، مقاله بازخوانی شده خود را در موعد زمانی مقرر به دفتر مجله ارسال ننمایند. از آن جایی که این مرحله، آخرین مرحله پیش از چاپ یک مجله می‌باشد، عدم ارسال به موقع حتی یک مقاله سبب خواهد شد که مجله با تأخیر در نوبت چاپ روبرو گردد. از همین رو، مسئولیت اخلاقی تمام نویسندگان مسئول مقالات در این مرحله آن است که در نهایت دقت، نسخه پیش از چاپ مقاله خود را بازخوانی کنند، به سؤالات احتمالی ویراستاران علمی-ادبی پاسخ صحیح و کامل ارائه دهند، از درخواست اصلاحات اساسی اجتناب ورزند و نسخه بازخوانی شده را در مهلت مقرر تقدیم دفتر مجله نمایند.

References

- [1] Rezaeian M. The process of reviewing an article in the Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences from submission to publication. *J Rafsanjan Uni Med Sci* 2010; 9(3): 149-52. [Farsi]
- [2] Johnson C. Submitting manuscripts to biomedical journals: common errors and helpful solutions. *J Manipulative Physiological Therapeutics* 2009; 32(1): 1-12.